

Respons

Aserbajdsjan: Situasjonen for etniske armenere

Problemstilling/spørsmål:

- Hvordan er situasjonen for etniske armenere?

Om kildebruk

Det er relativt få rapporter om armenernes situasjon i Aserbajdsjan. Amnesty International (AI) sin årsrapport 2009 konsentrerer seg om situasjonen for journalister og religiøse grupper. Heller ikke Human Rights Watch (HRW) omtaler armenernes situasjon i sin årsrapport for 2009. En sentral kilde på temaet er U.S. Department of State sine årlige menneskerettighetsrapporter.

Denne responsen er basert på det som finnes av skriftlige kilder om etniske armeners situasjon, samt intervjuer med internasjonale organisasjoner i Baku. Det finnes flere lokale menneskerettighetsorganisasjoner i Aserbajdsjan, og Landinfo har hatt møter med mange av disse gjennom årene. Bakgrunnen for at disse kildene ikke er tatt med i responsen er at striden om Nagorno-Karabakh er et følelsesladet tema. Det finnes menneskerettighetsorganisasjoner som uttaler seg nærmest partisk når det kommer til striden om Nagorno-Karabakh. Mange i Aserbajdsjan synes ikke å ville se at armenere muligens kan være utsatt for diskriminering i visse sammenhenger. Det er til en viss grad et slags ikke-tema. Det kan skyldes en eller annen form for motvilje mot å behandle temaet. Det kan imidlertid også skyldes at temaet virker lite alvorlig sammenlignet med andre problemer landet står overfor, for eksempel begrenset grad av ytringsfrihet.

Antall armenere¹

Det er ikke mange etniske armenere igjen i Aserbajdsjan. Da konflikten om Nagorno-Karabakh blusset opp i 1988, førte det til at anslagsvis 360 000 etniske armenere i løpet av få

---

¹ Denne responsen dreier seg om situasjonen for de etniske armenerne i aserbajdsjansk-kontrollert Aserbajdsjan. I tallene er med andre ord ikke medregnet de etniske armenerne i Nagorno-Karabakh og områdene rundt som er kontrollert av armenerne. Disse områdene tilhører formelt sett Aserbajdsjan, men er per i dag utenfor aserbajdsjanske myndigheters kontroll. Flere kilder, blant andre CIA (u.å) opererer med at det bor rundt 1,5 % etniske armenere i hele Aserbajdsjan, inkludert de armensk kontrollerte områdene.

år forlot Aserbajdsjan (UNHCR 2004). De satte kursen mot Armenia, Nagorno-Karabakh, Russland og andre steder.

Det er noe ulike anslag over tallet på armenere i dagens Aserbajdsjan. En internasjonal organisasjon B (møte i Baku, november 2009) hevder at tallet er ca. 25-30 000. U.S. Department of State (2010) anslår tallet til ca. 20 000 etniske armenere. UN CERD (2009) bruker tallet 30 000. Armenerne utgjør med andre ord en liten minoritet av Aserbajdsjans befolkning på rundt 8,5 millioner innbyggere. Aserbajdsjan er et relativt homogent land, etnisk sett, der asererne utgjør vel 90 % av innbyggerne.

Hvem er armenerne?

Flere kilder, blant andre "Institute of Peace and Democracy" (møte i Baku, november 2009), opplyser at den armenske befolkningen ofte lever i blandingsekteskap. De er altså gift med, eller er enke/enkemann etter, en person med en annen etnisk tilhørighet enn armensk, ofte en aserer. De aller fleste armenere er kvinner, og mange av dem er eldre. Flere av de som regnes som armenere, er bare delvis armenere. De er selv født i blandingsekteskap.

Mange av armenerne prøver å være lite synlige i samfunnet. Flere av dem har også skiftet navn til aseriske navn, ifølge den internasjonale organisasjonen B (møte i Baku, november 2009). Men kilden kjenner ikke til at noen er blitt straffet for å ha skiftet navn fra armensk til aserisk.

De fleste armenere i Aserbajdsjan har levd i landet hele sitt liv som alle andre. Gruppen er svak og lever tilbaketrukket. De er der fremdeles fordi de var for gamle eller syke til å forlate landet, eller fordi de var gift med en etnisk aserer (møte med en internasjonal organisasjon A i Baku, november 2009).

Situasjonen generelt for etniske armenere

Det er et svært anstrengt forhold mellom Armenia og Aserbajdsjan særlig på grunn av striden om Nagorno-Karabakh. Dette preger også til en viss grad forholdet mellom etniske armenere og etniske aserere i Aserbajdsjan. UN CERD (2009) uttrykker følgende: "*The Committee is concerned at allegations of persisting hostile attitudes on the part of the general public towards ethnic Armenians living in Azerbaijan.*"

En internasjonal organisasjon A sier på sin side at fordi den armenske befolkningen hovedsakelig består av eldre kvinner, så burde det å være armenere ikke provosere den aseriske majoritetsbefolkningen. Kilden vil likevel ikke utelukke at enkeltpersoner kan la sin vrede eller frustrasjon gå utover en etnisk armenere. Armenernes faktiske situasjon er først og fremst avhengig av deres konkrete forhold til naboene.²

Den internasjonale organisasjonen B (møte i Baku, november 2009) kjenner ikke til at det foregår trakassering av etniske armenere.

---

² Det kan være vanskelig å måle eventuell diskriminering for eksempel på arbeidsmarkedet. Den armenske befolkningen består som sagt stort sett av eldre kvinner. Generelt er arbeidsledigheten høy i Aserbajdsjan, og det gjelder ikke minst blant eldre kvinner. En vurdering av mulig diskriminering med hensyn til arbeid for armenerne må foretas ut fra en sammenligning av situasjonen for eldre kvinner generelt.

Det svenske utenriksdepartementet (2008) skriver at armenerne ikke alltid er vel ansett blant allmennheten. Likevel kan de ikke anses for å være utsatt for systematisk diskriminering fra myndighetene, selv om visse trakassier oppgis å forekomme. Det oppgis imidlertid ikke hva slags trakassering det dreier seg om.

U.S. Department of State (2009 og 2010) skriver følgende om armenernes situasjon: *“Some of the approximately 20,000 citizens of Armenian descent living in the country historically complained of discrimination in employment, schooling, housing, the provision of social services, and other areas.”* (U.S. Department of State 2010). Denne formuleringen har gått igjen i årsrapportene nærmest uendret gjennom mange år. Men i rapporten for året 2008 kom det for første gang en tilleggsopplysning, en opplysning som ble gjengitt i rapporten for 2009. Den lyder: *“There were no reports of discrimination against Armenians during the Year.”*

Som en illustrasjon på armenernes situasjon, eller posisjon, i samfunnet, opplyser den internasjonale organisasjonen B (møte i Baku, november 2009) at alle i Aserbajdsjan som hadde stemt på den armenske sangen under Eurovision Song Contest i mai 2009, senere ble oppsøkt av myndighetene og bedt om en forklaring.

Innreise for etniske armenere

Ifølge en internasjonal organisasjon B (møte i Baku, november 2009) vil en etnisk armener med gyldige aserbajdsjanske reisedokumenter kunne reise inn i Aserbajdsjan. Men for en etnisk armener uten slike dokumenter, vil det nærmest være umulig å få innreise. Mange etniske armenere forlot Aserbajdsjan da landet var en del av Sovjetunionen. Disse må regne med å bli diskriminert på grensa dersom de forsøker å reise inn i Aserbajdsjan.

Utreise og utstedelse av dokumenter

Det har ikke vært noen offisielle politiske hindringer mot at etniske armenere skal kunne få reise utenlands. Armenere som søker om pass kan imidlertid bli trakassert i form av at tjenestemenn krever bestikkelser for å utstede pass til armenere (U.S. Department of State 2010). U.S. Department of State (2010) henviser også til at noen armenere har klaget til en lokal NGO at de har problemer med myndighetene når de søker om identitetspapirer.

De internasjonale organisasjonene A og B (møter i Baku, november 2009) hevder også at armenerne har store problemer med å få utstedt ulike typer dokumenter, slik som for eksempel pass. Ifølge organisasjonen B er myndighetenes første tanke at hjelp ikke skal ytes, og det har forrang framover et eventuelt ønske om at armeneren skal forlate landet.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- CIA (u.å.). *The World Factbook. Azerbaijan*. Tilgjengelig fra <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/aj.html> [lastet ned 20. april 2010]
- UN CERD, dvs. Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination. (2009). Concluding observations of the Committee on the Elimination of Racial Discrimination. New York: UN CERD. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4abc820e0.pdf> [lastet ned 20. april 2010]
- UNHCR (2004). *Some 65,000 refugees from Azerbaijan gain Armenian citizenship*. Geneva: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/40239bba4.html> [lastet ned 20. april 2010]
- U.S. Department of State (2008). *Azerbaijan*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2007/100548.htm> [lastet ned 20. april 2010]
- U.S. Department of State (2009). *2008 Human Rights Report: Azerbaijan*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/eur/119068.htm> [lastet ned 20. april 2010]
- U.S. Department of State (2010). *2009 Human Rights Report: Azerbaijan*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/eur/136020.htm> [lastet ned 20. april 2010]
- Utrikesdepartementet (2008). *Mänskliga rättigheter i Azerbajdzjan 2007*. Stockholm: Utrikesdepartementet. Tilgjengelig fra http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/080325/60d786a18ae5805f99c060820498cda2/Azerbajdzjan.doc [lastet ned 20. april 2010]

Respons Aserbajdsjan: Situasjonen for etniske armenere

Muntlige kilder

- Institute of Peace and Democracy, ved leder Leyla Yunus. Møte i Baku 18. november 2009.
- A - en internasjonal organisasjon. Møte i Baku 18. november 2009.
- B – en internasjonal organisasjon. Møte i Baku 18. november 2009.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.